

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Pärtel Reppo
Linnamõisa Perearstikeskus
partel.reppo@linnamoisa.ee

Teie 25.02.2026

Meie 13.03.2026 nr 2.2-9/26/787-2

Vastus selgitustaotlusele

Pöördusite Andmekaitse Inspeksiooni (AKI) poole küsimusega, mis puudutab Tallinna Sotsiaalkaitselise Tervishoiuametile terviseandmete edastamist. AKI ei saa anda konkreetsele juhtumile siduvat õiguslikku hinnangut, see on võimalik ainult järelevalvemenetluses. Meil on kohustus anda õiguslaseid selgitusi.¹ Õiguslaste selgituste andmine ei tähenda õigusabi andmist. Õiguslaste selgituste andmisega on tegemist siis, kui selgitatakse mingi konkreetse seaduse, konkreetse paragrahvi, konkreetse lõike, konkreetse punkti sisu ja tähendust. Õigusabiga on tegemist siis, kui antakse mingite konkreetsete eluliste asjaolude osas õiguslik hinnang. Siiski selgitan üldiselt õiguslikke aluseid ja reegleid, mis puudutavad abivajava lapse isikuandmete töötlemist.

Õiguslik alus

Isikuandmete töötlemiseks peab alati olema õiguslik alus vastavalt isikuandmete kaitse üldmäärusele (IKÜM). IKÜM artikli 5 lõike 1 punkt a ja artikli 6 lõige 1 sätestavad, et isikuandmeid võib töödelda ainult siis, kui selleks on selge ja põhjendatud alus.² Kui tegemist on eriliiki isikuandmetega (näiteks terviseandmed), peab lisaks üldisele alusele olema täidetud ka mõni IKÜM artikli 9 lõikes 2 toodud erand.³ See tähendab, et terviseandmete töötlemiseks peab alus olema olemas nii andmete küsijal kui ka andmete väljastajal.

Tervishoiuteenuse osutajal on võlaõigusseadusest tulenev kohustus hoida saladuses tervishoiuteenuse osutamisel või tööülesannete täitmisel teatavaks saanud andmeid patsiendi isiku ja tema tervise seisundi kohta. Samuti on tervishoiuteenuse osutajal kohustus hoolitseda selle eest, et need andmeid ei saaks teatavaks kõrvalistele isikutele. Patsiendisaladuse hoidmise kohustusest võib kõrvale kalduda, kui selleks on seaduses ettenähtud eraldi regulatsioon või see toimub patsiendiga kokkuleppel.⁴

Näiteks on tervishoiutöötajatele lastekaitseaduse § 27 lõikega 1 pandud kohustus teavitada abivajavast lapsest kohaliku omavalitsuse üksust või lasteabi. Tervishoiutöötaja võib abivajavast lapsest teavitamisel avaldada patsiendisaladust, kuna tal on selleks seadusest tulenev kohustus. Kohustuse täitmisel peab tervishoiuteenuse osutaja edastama vaid need andmed, mis on lapse võimaliku abivajaduse hindamiseks vajalikud minimaalses ulatuses, ning hoiduma teabe edastamisest, mis ei ole otseselt asjakohane. Lapse abivajaduse hindamiseks ja abi korraldamiseks

¹ Märjukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse § 3.

² Andmekaitse Inspeksiooni veebileht, andmetöötuse põhimõtted:

<https://www.aki.ee/isikuandmed/andmetootlejale/andmetootluse-pohimotted>

³ Andmekaitse Inspeksiooni veebileht, töötlemise õiguslikud alused:

<https://www.aki.ee/isikuandmed/andmetootlejale/tootlemise-oiguslikud-alused>

⁴ Võlaõigusseaduse § 768 lõige 1.

lubatud andmete täpne loetelu on sätestatud lastekaitseaduse § 34² lõigetes 3 ja 4, mis määravad, millist teavet võib teavitamisel edastada.

Kohaliku omavalitsuse üksusel (näiteks lastekaitsetöötajal) on õigus töödelda lapse, lapsevanema ja last kasvatava isiku ning lapse pereliikme isikuandmeid, sh terviseandmeid, mis on vajalikud lapse abivajaduse hindamiseks ja sobiva abi osutamiseks vastavalt lastekaitseaduse § 34². Seega on lastekaitsetöötajatel olemas õiguslik alus laste, lapsevanema, last kasvatava isiku ning lapse pereliikmete isikuandmete töötlemiseks, kui eesmärgiks on selgitada välja lapse abivajadus.

Lastekaitseaduse § 34⁴ sätestab kohaliku omavalitsus üksuse ning Sotsiaalkindlustusametile õiguse saada tervishoiuteenuse osutajalt lapse, lapsevanema, last kasvatava isiku ning lapse pereliikme terviseandmeid lapse abivajaduse hindamiseks ja sobiva abi leidmiseks. Seega, lisaks üldisele õiguslikule alusele abivajava lapse isikuandmete töötlemiseks, on lastekaitsetöötajatel õiguslik alus töödelda ja vajadusel küsida lapse terviseandmeid tervishoiuteenuse osutajalt, kui see on vajalik abivajava lapse olukorra hindamiseks ja talle vajaliku toe otsimiseks. Andmed ja ulatus, mida tervishoiutöötajalt võib küsida on toodud lastekaitseaduse § 34² lõike 3 punktides 4 ja 5, lõike 4 punktides 5–7 ning lõike 5 punktides 3 ja 4.

Kokkuvõtlikult, kuigi tervishoiuteenuse osutajal lasub üldine kohustus hoida patsiendisaladust, ei ole see kohustus lastekaitse valdkonnas absoluutne. Lastekaitseadus sätestab olukorrad, kus lapse heaolu ja turvalisuse tagamine kaalub üles saladuse hoidmise nõude. Lastekaitseaduse kohaselt on tervishoiuteenuse osutajal kohustus teavitada kohaliku omavalitsuse üksust või lasteabi, kui tal on alust arvata, et laps vajab abi või võib olla ohus. Lisaks annab lastekaitseadus tervishoiuteenuse osutajale õiguse edastada lapse, lapsevanema, last kasvatava isiku või lapse pereliikme terviseandmeid kohaliku omavalitsuse üksusele või Sotsiaalkindlustusametile, kui see on vajalik lapse abivajaduse väljaselgitamiseks ja sobiva abi korraldamiseks. Soovitan Teil tutvuda ka juhendiga, kus on kirjutatud pikemalt abivajavast ja hädaolukorras olevast lapsest teavitamise kohustusest.⁵

Andmete maht ja ulatus

Andmete väljastamise mahu ja proportsionaalsuse hindamine on Teie kui andmete väljastaja ülesanne, mille hindamisel peate lähtuma muuhulgas eesmärgipärasuse ja minimaalsuse põhimõtetest ning kehtivatest õigusaktidest. See tähendab, et enne terviseandmete väljastamist peate olema veendunud, et teil on selleks olemas õiguslik alus ning väljastate andmeid üksnes ulatuses, mis on vajalikud ja nii minimaalselt kui võimalik eesmärgi täitmiseks. Näiteks kas piisab päringule vastamisest või on vajalik väljastada ka konkreetne epikriis. Kahtluse korral on Teil õigus üle küsida, milliseid andmeid vajatakse ja miks just sellises ulatuses andmed on vajalikud eesmärgi täitmiseks. Seega ühest vastust küsimusele, kui palju isikuandmeid välja võib anda, ei ole ning see sõltub nii konkreetse juhtumi asjaoludest kui ka seaduses määratletud andmekoosseisust (vt lastekaitseaduse § 34² lõike 3 punktides 4 ja 5, lõike 4 punktides 5–7 ning lõike 5 punktides 3 ja 4).

Andmeid väljastades soovitan kindlasti need ka krüpteerida, et tagada terviseandmete konfidentsiaalsus. Isikuandmete krüpteerimine on üks võimalikest lahendutest, et tagada konfidentsiaalsus isikuandmete töötlemisel.

Kokkuvõte

Kui teil on kahtlus, kas päring on õiguslikult piisavalt põhjendatud ning miks just sellises ulatuses on vajalik andmeid väljastada, soovitan pöörduda päringu teinud asutuse poole. Päringu teinud asutus peab ise asjakohased õiguslikud alused päringus välja tooma ja vajadusel selgitama, mis

⁵ Laste Ombudsmani ja Andmekaitse Inspektsiooni juhend „Abivajavast lapsest teatamine ja andmekaitse“. Veebis: <https://www.oiguskantsler.ee/sites/default/files/JUHEND%20-%20Abivajavast%20lapsest%20teatamine%20ja%20andmekaitse%20%28jaanuar%202021%29.pdf> NB! lastekaitseadus on muutunud, mistõttu osade juhendis kajastatud sätete sõnastus võib olla teine.

eesmärgil ja ulatuses on andmeid tervishoiuteenuse osutajalt saada, et täita oma eesmärk, s.o. lapse abivajaduse hindamiseks ja abi pakkumiseks.

Lugupidamisega

Grete-Liis Kalev
jurist
peadirektori volitusel